

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Son 11 Jild 4

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 11 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулов Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилевич – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Аҳмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Эргашев Икром Абдурасулович – юридик фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохид Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабобовна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Лутфиллаев Ҳамидилло Муродиллаевич</i> “ЖАВОҲИР АТ-ТАФСИР ЛИ ТУҲФАТ АЛ-АМИР” АСАРИНИНГ МАЗМУНИ ВА ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ ҲАҚИДА	12-17
<i>Эгамбергенов Ҳайтбой Ҳамидулло ўғли</i> ТОШ ДАВРИ АҲОЛИ МИГРАЦИЯЛАРИ (ЎРТА ОСИЁНИНГ ЖАНУБИЙ, ЖАНУБИЙ-ҒАРБИЙ ВА ҚУЙИ АМУДАРЁ ҲУДУДЛАРИ МИҚЁСИДА)	18-25
<i>Esonov Ziyodbek Yuldashevich</i> ҚО'ҚОН ХОНЛАРИ СУЛОЛАСИНИНГ ГЕНЕОЛОГИК ТАҲЛИЛИ	26-31
<i>Mamatqulov Bekzod</i> О'ЗБЕКИСТОНДА XX-АСРНИНГ 20-40-ЙИЛЛАРИДА СANOAT TARMOQLARINING RIVOJLANISHI VA KADRLAR TARKIBINI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARI	32-38
<i>Asadova Ra'no Baymanovna</i> О'ЗБЕК- HIND MUNOSABATLARINING YANGI BOSQICHGA KO'TARILISHI: HAMKORLIK ISTIQBOLLARI	39-42
<i>Saidova Raxima</i> О'ЗБЕКИСТОН ВА ИТАЛИЯ MUNOSABATLARINING ME'YORIY-HUQUQIY MANBALARI	43-48
<i>Ortiqov Yosin Abdulboqiyevich, Ergasheva Ra'no Muzaffarbek qizi</i> AFROSIYOB ARXEOLIGIK YODGORLIGINING O'RGANILISH TARIXI	49-55
<i>Iriskulov Bekzod Jaxongirovich</i> TURKISTON GENERAL-GUBERNATORLIGI BYUDJETINING SARFLANISHIGA DOIR AYRIM MULOHAZALAR	56-60
<i>Mirsoatova Sayyora Turg'unovna</i> QOYATOSH SURATLARIDA IBTIDOIY DAVR IQTISODIY HAYOTINING AKS ETISHI	61-66
<i>Лухмонов Шахзод Сайфиддин ўғли</i> ВЛИЯНИЕ ДЕНЕЖНОЙ ЭМИССИИ В 1918-1920 ГОДАХ НА СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКУЮ ЖИЗНЬ НАРОДОВ ТАССР	67-71
<i>Axmedov Bekzod</i> SOVET HOKIMIYATI TOMONIDAN O'ZBEKISTONDA QORAKO'LCHILIKNI RIVOJLANTIRISH TADBIRLARI.....	72-75
<i>Mamatov Jasurbek Qodirqul o'g'li</i> NAMANGAN VILOYATI ZIYORATGOHLARINING AHOLINING IJTIMOIIY HAYOTIDAGI O'RNI (UYCHI TUMANI DEVONA BUVA ZIYORATGOHI MISOLIDA)	76-80
<i>Saidaxmatov Sharifbek Toshpo'latovich</i> SURXONDARYO VILOYATI SANOATINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINING ASOSIY YO'NALISHLARI	81-88

Ибрагимов Рахмон Зиёдуллаевич

ТОШКЕНТ ВОҲАСИ ПАЛЕОМЕТАЛЛ ДАВРИ ЖАМИЯТИ ТАРАҚҚИЁТИДА ТАБИИЙ
РЕСУРСЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ 89-93

Akrorov Botir Bakhodirovich

ДОГОВОРНО-ПРАВОВАЯ БАЗА СОТРУДНИЧЕСТВА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ИРАНА
В ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ 94-99

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Tursunov Bekmuxammad Omonovich

IQTISODIYOTDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLAR SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI
RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH MEKANIZMI TAKOMILLASHTIRISH 100-108

Muxitdinova Kamola Alisherovna

«OLMALIQ KON-METALLURGIYA KOMBINATI» AJDA ISHLAB CHIQARILADIGAN
MAHSULOTLARNING SANOAT KORXONALARIDA QO'LLANISHI 109-115

Madraximov Qaxramon Egamberganovich

INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIY BARQARORLIKKA
ERISHISH YO'LLARI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA..... 116-125

Кетманов Авазбек Маликович

КИЧИК БИЗНЕС МОЛИЯВИЙ РЕСУРСЛАРИ САМАРАДОРЛИГИ ОМИЛЛАРИ ВА УЛАРНИНГ
ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ 126-134

Xolmirzayev Abdulxamid Xapizovich

KAMBAG'ALLIKKA QARSHI KURASHISHNING OMILLARI..... 135-142

Bahriddinov Jahongirbek Ravshanjon ogli

MARKET MECHANISMS, METHODS OF PRICE FORMATION IN THE SYSTEM OF MARKETING
OF GOODS AND SERVICES 143-152

Ilhamova Zarnigor Po'latjon qizi

MINTAQA TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI MARKETING TIZIMINI
TASNIFI 153-160

Sharipov Komil

MINTAQAVIY KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISHDAGI KICHIK BIZNESNING ROLI 161-170

Rajabov Navruzbek Azimjonovich

MAISHIY XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANISHI VA KAMBAG'ALLIKNI
QISQARTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI 171-179

Mirzaeva Shirin Nodirovna

SUPPORT AND DEVELOPMENT OF WOMEN'S ENTREPRENEURSHIP IN
UZBEKISTAN..... 180-187

Pardayev Rasulbek Islomovich

TURIZM XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING USULLARI VA ULARNING
TAHLILI 188-196

Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li

SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH
XUSUSIYATLARI 197-202

<i>Рахимов Бахромжон Ибрахимович</i> ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДНЫХ РЕСУРСОВ	203-209
<i>Zakirova Gulnora Mirzalievna, Madaminov Abdulaziz Anvarjon o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT VA IMPORT SALOHİYATI (NAMANGAN VILOYATI TAHLILIDA).....	210-216
<i>Hasanov Ilkhom Isakovich</i> IMPROVING THE FINANCING MECHANISM OF THE SCIENTIFIC SUPPLY SYSTEM IN THE AGRICULTURE OF UZBEKISTAN.....	217-221
<i>Ibragimova Nilufar Ziyadullayevna</i> CHAKANA SAVDO KORXONALARIDA XIZMATLAR KO'RSATISHNING XUSUSIYATLARI	222-227
<i>Maxmudov Jasurbek Ergashevich</i> INNOVATION IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY JIHATDAN QO'LLAB-QUVVATLASH TAHLILI	228-233
<i>Ravshanov Nodirjon Begalievich</i> TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING AHAMIYATI	234-243
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Murtozayev Shahobiddin Baxriddinovich</i> SHIHOIDDIN SUHRAVARDIY FALSAFIY QARASHLARIGA IJTIMOY-SIYOSIY VAZIYATLARNING TA'SIRI	244-248
<i>Qutlimuratov Sardorbek Rustamovich</i> XORAZM JADIDLARI MA'NAVIY MEROSINING YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLARINI VATANPARVARLIK VA BAG'RIKENGLIK RUHIDA TARBIYALASHDAGI AHAMIYATI.....	249-254
<i>Saburov Jaloliddin</i> XVIII-ASR OXIRI VA XIX-ASR BOSHLARIDA BUXORO AMIRLIGIDA ILM-FAN VA MADANIY HAYOT RIVOJI	255-260
<i>Jabborov Ikromjon Jumaniyozovich</i> NAJMIDDIN KUBRO TA'LIMOTIDA "KOMIL INSON " TARBIYASI VA UNING AXLOQIY VA MA'NAVIY YUKSALISHGA OID G'OYALARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	261-265
<i>Saidkulov Nuriddin Akramkulovich</i> FORMATION OF PERSPECTIVES REGARDING SOCIETY'S STABILITY	266-271
<i>Adilov Zafar Yunusovich</i> MAHMUD AZ-ZAMAHSHARIY QARASHLARIDA SUV VA SHIFOBAXSH MEVALAR MASALASI	272-277
<i>Yuldashev Farrux Abdurakhmanovich</i> ON THE QUESTION OF THE UNIQUE ROLE OF THE PRINCIPLES OF HUMANITY AND PATRIOTISM IN THE DEVELOPMENT AND STRENGTHENING OF THE FUTURE OF THE YOUNG GENERATION	278-282
<i>Ganiyev Baxodirjon Sodiqjonovich</i> TADBIRKORLIK MADANIYATINING SENSUALISTIK VA AKSIOLOGIK XUSUSIYATLARINING IJTIMOIY-FALSAFIY TAHLILI	283-287

11.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI*Baxronova Dilrabo*

PROTOTURKIYLARNING AMERIKA QIT'ASIGA KO'CHISHI: LEKSIK PARALLELLIZM VA ETIMOLOGIK-SEMANTIK TADQIQ 288-295

Daliyeva Madina

DETERMINANTS OF COGNITIVE MODELING OF POLYSEMY OF LINGUISTIC TERMS IN ENGLISH, UZBEK, AND RUSSIAN LANGUAGES 296-300

Paluanova Khalifa

STRATEGIES FOR ENHANCING PRAGMATIC COMPETENCE IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION (SLA) THROUGH EFFECTIVE APPROACHES 301-306

Равшанов Махмуд

СЕМАНТИКА ГЛАГОЛОВ В «ДИВАНИ ЛУГАТ-ИТ ТУРК» МАХМУДА КАШГАРСКОГО 307-311

Bekbergenova Gulaim Aijarıkovna

SEMANTIC CLASSIFICATION OF ENGLISH AND KARAKALPAK ANTHROPOCENTRIC PROVERBS 312-318

Normamatov Farrux Komiljon o'g'li

MURAKKAB USLUBDAGI ASARLAR XUSUSIYATLARI VA UNDA FORMALIZM YONDASHUVI 319-322

Gulamova Dilobar Imamkulovna

ADABIYOT DARSLIKLARDA EVFEMIZMLARNING QO'LLANILISHI VA TAHLILI 323-326

Xolmuxamedov Baxtiyor

TERS LUG'ATLARNING ASOSIY XUSUSIYATI VA ULARNI TUZISH METODIKASI 327-334

Chorieva Iroda Kurbonboevna

KASALLIK NOMLARI VA BELGILARI KELTIRILGAN INGLIZ VA O'ZBEK MAQOLLARINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI 335-339

Ganiyeva Orzigul Xayriddinovna

XX ASR AMERIKA REALISTIK QISSACHILIGIDA POETIK KONSTRUKSIYA: SHAKL VA MAZMUN MASALASI 340-345

Расулова Камола

ПОНЯТИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ. ВИДЫ АВТОРСКИХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ 346-353

Омонов Турғунбой

“СУҒУРТА” ТЕРМИНИНИНГ ЛИНГВИСТИК ТАЪРИФИ 354-358

Хакбердиева Сайёра Фармоновна

ЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ ОБЪЕКТИВИЗАЦИЯ ФРЕЙМА «МАТЬ» И «ОТЕЦ» В РУССКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ 359-364

Xolmirzayev Baxtiyor Mirzamahmudovich

IJTIMOIY-SIYOSIY ASAR TARJIMASINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 365-370

Gubaydullin Artur Faridovich

CHALLENGES OF TRANSLATION IN TERRY PRATCHETT'S "GOOD OMENS" 371-376

Abdullaeva Sevara Makhsudaliyevna

EMOTIVE INTENSIFIERS OF ENGLISH AND RUSSIAN LANGUAGES 377-381

Baymuradova Gulbaxar Chari Qizi

SURXONDARYO VILOYATI FITOTOPONIMLARINING STRUKTURGRAMMATIK

TAHLILI 382-385

Yuldasheva Nigora Baxodirovna

INGLIZ VA O'ZBEK PAREMIYALARINI O'RGANISHNING AKSIOLOGIK JIHATLARI 386-390

Quljanova To'lg'anoy Shodiyor qizi

ABDUVALI QUTBIDDIN SHE'RIYATIDA POETIK OBRAZLAR TAHLILI 391-396

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Рузметов Хайрулла

ФУҚАРОЛАРНИНГ ЎЗИНИ ЎЗИ БОШҚАРИШ ОРГАНЛАРИ МАНСАБДОР ШАХСЛАРИНИНГ
КОНСТИТУЦИЯВИЙ-ҲУҚУҚИЙ ЖАВОБГАРЛИГИ 397-402

Ачилова Лилия Илхомовна

ТУРИСТИК ХИЗМАТЛАР КЎРСАТИШ БЎЙИЧА ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ
МУНОСАБАТЛАРНИ ТАРТИБГА СОЛИШНИНГ УНИФИКАЦИЯСИ ЧЕГАРАЛАРИ
РАҚАМЛАШТИРИШ ШАРОИТИДА 403-410

Abdubannayev Umidjon

AXBOROTGA BO'LGAN INSON HUQUQLARINI TA'MINLASHNING
RIVOJLANISH BOSQICHLARI 411-421

Халиқулов Комолиддин Носирович

ХОРИЖИЙ ДАВЛАТ СУДЛАРИНИНГ ҚАРОРЛАРИНИ ТАН ОЛИШ ВА ИЖРО ЭТИШДА
ДАВЛАТ СУВЕРЕНИТЕТИ МАСАЛАЛАРИ 422-427

Тўраев Жавоҳир Усмон ўғли

ХОДИМЛАР МЕҲНАТ ҲУҚУҚЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИНИШИ БЎЙИЧА ДАВЛАТ НАЗОРАТИ ВА
ТЕКШИРУВИ ТУШУНЧАСИГА ОИД НАЗАРИЙ ҚАРАШЛАР 428-433

Элмурзаев Билолиддин Нурмон ўғли

ТЕРГОВ ҲАРАКАТЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ТЕРГОВЧИНИНГ ПРОЦЕССУАЛ
МУСТАҚИЛЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ 434-439

Djumaniyazova Dilfuza Kamalovna, Shayakubov Shomansur Shakabilovich

IJTIMOIIY HAVF GURUHIGA KIRUVCHI YOSHLAR O'RTASIDA HUQUQBUZARLIKLARGA
QARSHI KURASHISH BO'YICHA HORIIY TAJRIBA 440-446

Алиев Асилбек Кадирович

КРИМИНОЛОГИЧЕСКИЕ (СОЦИАЛЬНЫЕ) ПРЕДПОСЫЛКИ И КОРНИ РАСПРОСТРАНЕНИЯ
АЗАРТНЫХ ИГР СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ 447-451

Нодирахон Абдурахманова

РЕГУЛИРОВАНИЕ ФИНТЕХА И КРИПТОВАЛЮТ: ОСНОВНЫЕ ВЫЗОВЫ И ПРАВОВЫЕ
АСПЕКТЫ 452-462

Ғайбуллаев Соҳибжон Ғайбуллаевич

РЕПО БИТИМЛАР – ТАЪМИНЛОВЧИ БИТИМ СИФАТИДА УМУМИЙ ТАВСИФ 463-469

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Xusanova Mohira

OLIY O'QUV YURTLARIDA TALABALARNI BAHOLASH SHAKLINI
TAKOMILLASHTIRISH 470-479

<i>Берикбаев Алишер Аликулович</i> ТАСВИРИЙ САНЪАТ ФАНЛАРИНИ ЎҚИТИШДА ИЛҒОР ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯСИДАН ФОЙДАЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ	480-483
<i>Yusupova Shoxista Alimjanovna</i> TALABALARNING TASVIRIY SAN'AT MASHG'ULOTLARIDA IJODIY QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYASI	484-489
<i>Yakubova Nafisa Odilyanovna</i> CHIZMACHILIK DARSLARIDA TALABALARNI IJODIY-KREATIV FIKRLASHGA O'RGATISH	490-494
<i>Musirmanov Shohboz Usmon o'g'li</i> TURIZM SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASHDA AMALIYOT VA NAZARIYANING PEDAGOGIK UYG'UNLIGI	495-500
<i>Suvankulov Umid Ilxom o'g'li</i> MALAKA OSHIRISH JARAYONIDA PEDAGOGLARNING DISKURSIV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI	501-505
<i>Ibragimov A'lamjon Amrilloevich</i> O'QITUVCHILARNI UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISHGA KOGNITIVFUNKSIONAL YONDASHUV	506-518
<i>Jo'rayeva Feruza Baxtiyor qizi, Mavlonov Shaxzod Shahobiddin o'g'li</i> TA'LIMDA KOMMUNIKATIV INNOVATSION VOSITALAR VA ULARNING IMKONIYATLARI	519-524
<i>Siddiqova Shahnoza Ahmedovna</i> SCIENCE XALQARO BAHOLASH TADQIQOTLARINING O'ZBEKISTONDA BIOLOGIYA O'QITUVCHILARINING TABIIY FANLAR SAVODXONLIGINI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI	525-529
<i>Xoliqov Nasriddin Abdikarimovich</i> MILLIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING SHARTI SIFATIDA TA'LIM, FAN VA BIZNESNING O'ZARO ALOQALARI MAZMUNI	530-534
<i>Javliyeva Shahnoza Bahodirovna</i> TA'LIM SIFATIGA YO'NALTIRILGAN O'QUV MATERIALLARINI YARATISH MODEL 535-539	535-539
<i>Jumaboev Nabi Pardaboevich</i> TA'LIM SIFATIGA YO'NALTIRILGAN O'QUV MATERIALLARINI YARATISH MODEL 540-545	540-545
<i>Kayumov Erkin Kazakbayevich</i> THE IMPORTANCE OF FINE ARTS IN SHAPING STUDENTS' PERCEPTION AND CREATIVITY	546-550
<i>Khojamqulov Rasulbek Kurban ugli</i> THE NEED TO DEVELOP COMPETENCY OF FUTURE ENGINEERS USING COMPUTER GRAPHICS	551-555
<i>Latipova Gavhar Shavkat kizi</i> TARIX YO'NALISHI TINGLOVCHILARI UCHUN KREATIV SALOHİYATNI RIVOJLANTIRISH DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA	556-564
<i>Ernazarov G'olibjon Ne'matovich</i> ATROF- MUXITNING YUKORI XARORATIDA MUSHAK FAOLIYATI	565-568

Received: 31 October 2024
Accepted: 5 November 2024
Published: 15 November 2024

Article / Original Paper

USE OF PRODUCTS PRODUCED AT “ALMALIK MINING AND METALLURGICAL COMBINE” JSC IN INDUSTRIAL ENTERPRISES

Mukhitdinova Kamola Alisherovna

DSc, professor acting, Tashkent State Technical University
e-mail:saidkamola@mail.ru

Abstract. The article contains information about the names of products produced by "Almalik Mining and Metallurgical Combine" JSC and their use in industrial enterprises, and the share of their products in large industrial enterprises is analyzed.

Key words: mining enterprises, mineral deposits, ecological situation, "Green economy", local raw material base, standards, international standards, JIS standards, dimensions of products.

«OLMALIQ KON-METALLURGIYA KOMBINATI» AJDA ISHLAB CHIQRILADIGAN MAHSULOTLARNING SANOAT KORXONALARIDA QO‘LLANISHI

Muxitdinova Kamola Alisherovna

DSc, professor v.b. Toshkent Davlat Texnika Universiteti

Annotatsiya. Maqolada «Olmaliq kon-metallurgiya kombinati» AJda ishlab chiqariladigan mahsulotlar nomenklaturasi va ularning sanoat korxonalarida qo‘llanilishi haqida ma‘lumotlar keltirilgan bo‘lib, yirik sanoat korxonalari mahsulotlarining tarkibiy ulushi tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: konchilik sanoati korxonalari, foydali qazilma konlari, ekologik vaziyat, «Yashil iqtisodiyot», mahalliy xom ashyo bazasi, standartlar, xalqaro standartlar, JIS standartlari, mahsulotlarining o‘lchamlari.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I11Y2024N15>

Kirish. «Olmaliq kon-metallurgiya kombinati» AJ mamlakatimizning asosiy strategik obyekti hamda yuqori salohiyatga, investitsion joziba, innovatsion diffuziyaga ega bo iqtisodiy infratuzilmaning yetakchi korxonalaridan biri sanaladi. Soliq bazasida «Olmaliq kon-metallurgiya kombinati» AJ «Navoiy kon-metallurgiya kombinati» AJdan keyingi o‘rinni egallab, unda mavjud ishchilarning YaIMdagi aholi daromadining ulushi 7,6 foizni, ya’ni katta qismini egallaydi. O‘zbekiston-2030 strategiyasining 47-bandida mahalliy xom ashyo bazasidan samarali foydalanish va ilg‘or texnologiyalarga asoslangan sanoatni rivojlantirish doirasida «Tog‘-kon metallurgiya, kimyo, elektrotexnika, to‘qimachilik va boshqa sohalarga ilg‘or arxitektor va dizaynlar ixtisoslashgan maktablarini amalga oshirish, yirik biror sohaga ixtisoslashgan kasbga qayta tayyorlash yoki o‘qitish monomarkazlarini shakllantirish»[1], «Metallni qayta ishlash, mashinasozlik va elektronika, logistika, qishloq xo‘jaligida hosildorlik yo‘nalishlarida 8 ta ilmiy-ishlab chiqarish klasterini tashkil etish», «Elektrotexnika, mashinasozlik, to‘qimachilik, kimyo, qurilish materiallari, metallni qayta ishlash, geologiya,

energetika, bio-texnologiya, oziq-ovqat mahsulotlarini qayta ishlash, logistika kabi yo'nalishlarda «Izlanish va rivojlantirish» (R&D) markazlarini tashkil etish», 51-bandida «Yashil iqtisodiyot»ga o'tish, uning asosi bo'lgan qayta tiklanuvchi energiyadan foydalanish ko'rsatkichlarini keskin oshirish hamda 67-bandida Ekologik vaziyatni barqarorlashtirishga qaratilgan «Yashil makon» umummilliy loyihasini kengaytirish singari maqsadlarni amalga oshirish **«Olmaliq kon-metallurgiya kombinati» AJ** joriy etilishi keng targ'ib qilinmoqda. Jumladan, Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 20 iyuldagi «Ayrin sanoat sohalarida ekologik vaziyatni yaxshilash, chiqindilarning atrof-muhitga va aholi salomatligiga salbiy ta'sirini kamaytirish va muqobil energiya resurslaridan samarali foydalanishga qaratilgan chora-tadbirlar to'g'risida»gi 300-son qarori qabul qilindi. **«Yashil» texnologiyalar quyidagi tarmoqlarda joriy etiladi: qurilish materiallari; metallurgiya, kimyo va to'qimachilik sanoati.**

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. 2030 yilga qadar O'zbekistonda mahalliy tadbirkorlik subyektlariga strategik foydali qazilma konlarini berish amaliyotini kengaytirish, oltin, kumush, rangli metallar, volfram, ko'mir hamda noruda konlarga berilgan ruxsatnomalar sonini

4 barobar oshirishni amalga oshirish mamlakatning iqtisodiy faoliyatini yana taraqqiy ettirsada, ekologik tizimiga ta'sir darajasi me'yoriy chegarasi bilan me'zon talashishi, ya'ni belgilangan chegara me'zonidan chiqib ketishi ehtimoli yuqoridir. Bunda asosan havoga chiqindi gazlar tashlanmasi, atrof-muhitga bevosita xususiyatlarini o'zgartirishga yetaklovchi kimyoviy ta'sir ko'rsatish, iqlim o'zgarishi, aholi turmush sifatiga hamda reproduktivlikka salbiy ta'siri, shuningdek hosildor yerlarning rekultivatsiyasining yaroqsiz holga kelishiga qadar olib kelishi mumkin[2].

Shunga ko'ra, chegaraviy me'zondan o'tmaslikni ta'minlash maqsadida dastavval tashkiliy-iqtisodiy yechim sifatida sirkulyar iqtisodiy tizim asosida iqtisodiyotni yashil tizim talablariga transformatsiya qilishga intilishda chiqindilarni keng ko'lamda qayta ishlashga yo'naltirishni taqozo etadi. Bu muammo bo'yicha xorijiy mamlakatlar tajribasi keng bo'lib, ularning amaliyotga tadbiiq etayotgan modellari tobora ishlab chiqarishni yashil bo'lishiga imkon bermoqda. «Yashil koridorlar» orqali mamlakatlar «yashil» maqomini egallab bormoqda. Shunga ko'ra, mamlakatimiz Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev tomonidan O'zbekistonning «Ohangarontsement» AJ, «Knauf Gips Farg'ona» MChJ, «Olmaliq KMK» AJ, «Maham-Chirchiq» AJ va «Zelal Tekstil» MChJ kabi yetakchi korxonalarining chiqindisiz ishlab chiqarishga o'tkazish ta'kidlandi.

Mamlakatimizda mavjud konchilik sanoati korxonalarini tadqiq etish davomida Navoiy kon-metallurgiya kombinatining chiqindilarni qayta ishlash tajribasi ulkan sanalib, unda har bir metall xususiyatlaridan kelib chiqqan holda foydalanish klassifikatsiyasi yirik ko'lamni qamrab oladi.

Tahlil va natijalar. O'zbekistonda mavjud korxonalarning aksariyat qismi «Olmaliq kon-metallurgiya kombinati» AJ tomonidan ishlab chiqariladigan mahsulotlarning iste'molchilari sanaladi (1-jadvalga qarang).

1-jadval

«Olmaliq kon-metallurgiya kombinati» Ajda ishlab chiqariladigan mahsulotlar nomi va ularning sanoat korxonalarida qo'llanishi[3]

Mahsulot nomi	Standart	Markasi	Qo'llanilishi
Emallangan mis simlari	Ts 05755737-008	0	Emallangan mis sim kabel mahsulotlari va boshqa elektrotexnik maqsadlar uchun qo'llaniladi.
Mis katodi	GOST 546-2001	Marka M0k, Cu - 99.97%dan kam emas, Marka M1k, Cu - 99.95% dan kam emas	Kabellar, mis asosidagi qotishmalar, elektrotexnika, mis trubalar qurilishda va boshqalarda foyda.
Rux quymasi	GOST 3640-94	Marka S0A, Zn - 99.98% Marka S0, Zn - 99.975%	Galvanik qoplamlarda, meditsinada, qotishlar ishlab chiqarishda va lak-bo'yoq sanoatida ishlatiladi.
Kadmiy quymasi	GOST 1467-93	Kd0A, Kd-99.98%, Kd0A, Cd - 99/96% dan kam emas	Metallik kadmiy elektrotexnika qotishmalari mashinalar qurilishi, metallar korroziyasiga qarshi qatlamlar, atom sanoati va noorganik bo'yoq sanoati kabi sohalarda ishlatiladi.
Portlandtsement	GOST-31108-2003, GOST 30515-97	SEM II/A-I 32,5 N SEM I 32,5 N SEM I 42,5 N SEM II/A-R— 32,5 N	Umumqurilish portlandtsementi temir-beton ishlarida, ko'piksimon beton ishlab chiqarishda, beton ishlarida, umumqurilish ishlarida, yo'lka va yo'l plitalari ishlab chiqarishda foydalaniladi.
Oq portlandtsement	O'z DSt 761-96	PSB I 1-500/42.5 PSB 1-400/32.5	Quruq qurilish aralashmalari va beton mahsulotlari tayyorlash uchun ishlatiladi.
Mis quvurlari	GOST: Ts 00193950-006:2014	M1 (yumshoq, qattiq)	Mis quvurlari sovuq va issiq suv ta'minotida, isitish majmualarida, ta'minotida va boshqa muhandislik ishlarida, bundan tashqari sovutish va issiqlikni almashtirib beruvchi qurilmalarda ishlatiladi.

Oltingugurt kislotasi	GOST 2184	Tozalangan, texnik	Rudalarni qayta ishlashda, asosan kamyob elementlar qazib olishda, mineral o'g'itlar ishlab chiqarishda, qo'rg'oshin akkumulyatorlarida elektrolit sifatida, turli xil mineral kislotalar va tuzlar olishda, kimyoviy tolalar, bo'yovchi moddalar, portlovchi moddalar va tutun hosil qilishda, neft sanoatida, metalni qayta ishlashda, tekstil va oziq-ovqat sanoatida esa E513 oziq-ovqatga qo'shimcha sifatida foydalaniladi hamda organik sintezda ishlatiladi.
Ammoniy peranati	GOST 31411-2009	AR-00 AR-0 AR-1	Ammoniy perrenati elektronika asboblari tayyorlashda, aviatsiya va kosmik texnikalar ishlab chiqarishda foydalaniladi. Neft krekingida - katalizator sifatida ham foydalaniladi.
Mis kuporosi	GOST 19347-99	«A» (oliy nav - 99.1%, birinchi nav-98.0%), «B» (oliy nav - 98.1%, birinchi nav - 96.0%, ikkinchi nav - 93.1%)	Mis kuporosi boshqa turdagi birikmalar olish uchun, tibbiyotda, oziq-ovqat ishlab chiqarish sanoatida, mineral bo'yoqlar ishlab chiqarishda, qishloq xo'jaligida antiseptik, fungisid va o'g'itlar ishlab chiqarishda ishlatiladi.
Rux kuporosi	Standart: TSh 48.1-57:2012	0	Vizkoza, mineral bo'yoqlar, glazur ishlab chiqarishda, metallurgiyada (flotoreagent), tibbiyotda, qishloq xo'jaligida, energiyaning kimyoviy manbalari bo'lgan akkumulyatorlarda ishlatiladi.
Rux kukuni	GOST 12601-2005	Marka PS6 (B tasnifi)	Metallar yuzasini qoplashda, rangli va qimmatli metallar metallurgiyasida, kimyo sanoatida foydalaniladi.

Texnik selen	GOST 10298-79	CT-0, Se - 99.8%, CT-1, Se - 99.0%	Yarim o'tkazgichlarda ko'pgina elementlarning selen bilan birikmalaridan foydalaniladi, masalan, qalay, qo'rg'oshin, vismut, surma va lantanoidlar. Shisha, kimyo (bo'yoqlar va emallar), farmatsevtika kabi sanoat yo'nalishlarida ham ishlatiladi.
Texnik tellur	GOST 17614-80	T0, Te - 99.85%, T1, Te - 99.0%, T2, Te - 96.0%	Tellur yuqori darajadagi plastik va mustahkamlikka ega bo'lgan qo'rg'oshin qotishmalari ishlab chiqarishda (masalan: kabel ishlab chiqarishda) qo'llaniladi.
Ruxli belila	GOST 202-84	Marka VTS 1	Lakli bo'yoq vositalari, asbestli texnik mahsulotlari, sun'iy charm va poyafzal negizi uchun rezinkalarni ishlab chiqarish uchun qo'llaniladi.
Sulfatbardosh portlandtsement	SSRTS 400-D0 GOST 22266-94, GOST 30515-97	0	Sulfatbardosh portlandtsement tarkibida sul'fat mavjud bo'lgan muhit ta'sirida emirilishga chidamli xususiyatga ega beton va temirbeton qurilmalarni ishlab chiqarishga mo'ljallangan.
Metalli volfram	Ts 15126592-01:2013	Markalari: 1, 2	Metallurgiya sanoatida po'latlarni ligerlash uchun qo'llaniladi
Metalli molibden	Ts 15126592-02:2013	Markalari: 1, 2	Metallurgiya sanoatida po'latlarni ligerlash uchun qo'llaniladi

Muhokama. Loyihalash jarayonida ishlab chiqarish standartlari asosida konchilik sanoati korxonalari mahsulotlarining o'lchamlari, sifati, shakli, materiallari va boshqalarni aniqlaydi. Buning sababi shundaki, mashinalarni tashkil etuvchi mexanik elementlarning aksariyati Yaponiya sanoat standartlari (JIS) tomonidan standartlashtirilgan[4]. JIS standartlari ISO/IEC xalqaro standartlari bilan muvofiqlashtirilgan. Ishlab chiqarish sanoatida ishlaydigan har bir kishidan JIS, ISO va IEC ya'ni sanoat standartlari (JIS), xalqaro standartlashtirish tashkiloti tomonidan o'rnatilgan ISO standartlari va xalqaro elektrotexnika komissiyasi tomonidan o'rnatilgan IEC standartlariga muvofiq ishlab chiqarishni tashkil etish talab etiladi.[5] «Olmalik kon-metallurgiya kombinati» AJ mahsulotlarining 78,4 foizi ISO, 69,9 foizi JIS, 88,1 foizi IEC standartlariga muvofiqligi mavjud.[6]

Olmalik kon-metallurgiya kombinatining mahsulotlari arxitektura va qurilish sanoatidan tashqari mamlakatimizdagi yirik yetakchi sanoat korxonalari ishlab chiqarishida katta salohiyatni tashkil etadi (1-rasmga qarang)

1-rasm. Yirik sanoat korxonalarida «Olmalik kon-metallurgiya kombinati» AJ mahsulotlarining ulushi[7]

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, bugungi kunga kelib, «Olmalik kon-metallurgiya kombinati» AJ tomonidan ishlab chiqariladigan mahsulotlarning asosiy qismi qurilish sanoatida qo'llanilib, unda murakkab kontsruksiyalarning mustahkamligini ta'minlash jihatidan sifatga javob bera oladigan mahsulotlarni tashkil etadi. Bugungi kunga kelib, «Olmalik kon-metallurgiya kombinati» AJ o'zining mahsulot ishlab chiqarish assortimentini mustaqillik yillaridan buyon 17 foizga oshirishga muvaffaq bo'ldi.

Xususan, neft va gaz sanoatida «Olmalik kon-metallurgiya kombinati» AJning ishlab chiqaradigan mahsulotlarining ulushi salkam 27 foizni tashkil etadi. Bu yirik ko'lamdagi mahsulot hajmini anglatadi, shuningdek, neft va gaz sanoati uzluksiz ishlab chiqarish sanoati sifatida mazkur mahsulotlarga bo'lgan talabi doimiy ekanligini anglatatib ya'ni bozor iqtisodiyotida naqd iste'molchi o'rni majudligini bildiradi. Birgina burg'ulash faoliyatida qimmatbaho metallardan hamda kompozit metallar hamda mahsulotlardan foydalanish darajasi 8,0 foizni tashkil etadi. Mazkur mahsulot qamrovini mamlakatimiz misolida yiliga o'rtacha 18 ta burg'ulanadigan neft va gaz quduqlari uchun bu kamida 180 mlrd. so'm atrofidagi pul qiymatini tashkil etishini izohlaydi. Ulardan eng ko'p ishlatiladigan mahsulot mis bo'lsa-da, uning boshqa mahsulotlar ishtirokida qo'llanilmasligi neft va gaz sanoati uchun samarasiz sanaladi. Shunga ko'ra, neft va gaz sanoatining burg'ulash faoliyatida mis boshqa mahsulotlarning majmuaviy ishlatilishini taqozo etishi evaziga mahsulotlarning komplektatsion xom ashyo bazasini egallaydi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. <https://lex.uz/ru/docs/-6600413> O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 11.09.2023-yildagi PF-158-son
2. Akhmetshin, E. M., Vasilev, V. L., Vlasova, N. I., Kazakov, A. V., Kotova, X. Y., & Ilyasov, R. H. (2019). Improving management functions at an enterprise: Levels of the internal control system. *Calitatea*, 20(171), 39-43.
3. «Olmaliq kon-metallurgiya kombinati» AJ ma'lumotlari asosida muallif tomonidan ishlab chiqildi
4. G.M. Galeeva and E.N. Kadeeva. Problems of attracting foreign direct investment into the regional economy. // *Journal of Physics: Conference Series*, 1730(2021) 012118, 2020. – P. 6-12.
5. Royal Institution of Chartered Surveyors. Стандарты оценки RICS. 2023 г, 238 стр
6. Mukhitdinova K.A. Issues of development of foreign economic activity in the republic of uzbekistan with the help of foreign investments. // *Asian Journal of Research in Business Economics and Management* ISSN: 2249-7307 Vol. 12, Issue 7, July 2022 SJIF 2022 = 8.529
7. <https://www.agmk.uz/oz/menu/atti-qotishmalarni-ishlab-chiqarish>

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 11 (4) – 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).